

Romuald Schild, Halina Królik, Maria Marczak, Jacek Tomaszewski

---

Nowy Młyn, gm. Mirzec, woj.
kieleckie. Kompleks
górnictwo-osadniczy: Rydno

Informator Archeologiczny : badania 14, 17-18

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W tym roku odkryto fragment dużej prostokątnej jamy o nieokreślonych jeszcze wymiarach, której wypełnisko stanowiło silne iluwium przemieszane z próchnicą pierwotną. Ponadto znaleziono pozostałości okrągłego paleniska.

Wyroby krzemienne tworzyły jedną, dużą krzemienicę zlokalizowaną w okolicy paleniska. Wśród narzędzi wystąpiły krępe i smukłe drapacze łukowe, smukłe rylce węglowe i klinowe, przekuwacze, wióry załuskane oraz zbrojniki mikolityczne, wiórki tylcowe i półtylczak typu Zonhoven. Technika wykonania, morfologia, stylistyka uzyskanych dotychczas rdzeni, półsurowca i narzędzi, jak również obecność składanek pozwalają przypuszczać, że to zespół jednorodny kulturowo i chronologicznie. Przeważają w nim elementy typowe dla szeroko pojętego "magdalenieniu", co byłoby zgodne z datą przyrodniczą C14 uzyskaną w łódzkim laboratorium przy Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi tj. 9340 $\pm$ 280 BC /Lod - 107/. Dla jej wykonania zanalizowano węgle drzewne z jamy kulturowej nr 1. Wyniki tej analizy muszą być jednak zweryfikowane przez przebadanie dalszych prób z omawianego stanowiska.

NOWY MŁYN, gm. Mirzec
woj. kieleckie
Kompleks górniczo-osadniczy:
RYDNO

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej
Zakład Epoki Kamienia
w Warszawie

Badania prowadził prof. dr Romuald Schild
/autor sprawozdania/ przy współudziale
mgr mgr Haliny Królik, Marii Marczak,
Jacka Tomaszewskiego. Finansował IHKM PAN.
Piąty sezon badań. Osadnictwo ludności eksplo-
tującej hematyt.

W bieżącym roku nadal prowadzono prace wykopaliskowe na kompleksie osadniczo-górnicy Rydno /wsie Nowy Młyn, Grzybowa Góra, Łyżwy/, który jest obiektem o unikalnej wartości w skali światowej. Badania te - rozpoczęte w roku 1976 - są kontynuowane corocznie i mają charakter ratowniczy.

W sezonie 1980 r. wyeksplorowano trzy wykopy oraz przeprowadzono zwiadowcze dołkowania:

Rydno I/1980. Wykop ten zlokalizowano na prawym brzegu rzeki Kamiennej, niemal na przeciw młyna w Nowym Młynie, na obszarze objętym zwiadowczym dołkowaniem w roku 1959 w pobliżu wykopu VII/1959, które wykryło obecność dość bogatych materiałów pracownianych mazowszańskich. Rozkopano 103 m², wydobywając liczne materiały krzemienne. Stanowisko jest wieloskupieniową pracownią cyklu mazowszańskiego, której eksploatacja będzie kontynuowana w roku przyszłym.

Rydno II/1980. Wykop ten leży nieco na wschód od obszaru kopalni, na gruntach wsi Nowy Młyn, nad bagnem "Babica". Odsłonięto 60 m², uzyskując bogate materiały krzemienne, w tym dość znaczne ilości narzędzi i rdzeni. Jest to nowy interesujący zespół łączący w sobie zarówno cechy technokompleksu z tyczakami jak i cyklu mazowszańskiego. Prace nie zostały ukończone.

Rydno Kopalnia I/1980. Założony wykop był przedłużeniem wykopu III/1979, w którym odkryto wielojednostkową, wielką jamę eksploatacyjną użytkowaną przez ca 2000 lat /od ca 10.500 do 8.000 p.n.e./. Badania tegoroczne pozwoliły na wyznaczenie zasięgu tej wielkiej jednostki eksploatacyjnej od strony południowej. Odsłonięto 30 m² wydobywając nieliczne materiały krzemienne, w tym parę narzędzi.

Dołkowanie. Sondazowym dołkowaniem objęto obszar 150 m² na terenie wsi Nowy Młyn, ca 100 m na południowy wschód od wykopu Rydno II/1980. Wykryto nieliczne materiały krzemienne oraz zapewne jedną jamę hematytową.

Materiały są przechowywane w ZEK IHKM PAN.

Badania będą kontynuowane.

PŁONKA-KOZŁY, gm. Łapy
woj. białostockie
Stanowisko 1

Państwowe
Muzeum Archeologiczne

Badania prowadziła mgr Ewa Gieysztor.
Finansował KZA w Białymstoku. Pierwszy sezon badań. Schyłkowopaleolityczne pracownie krzemieniarskie /ślady osadnictwa mezolitycznego i neolitycznego/.

Stanowisko położone jest na wale morenowym, między dolinami rzek Narwi i Awissy. Od północy sąsiaduje ono z naturalnymi pokładami kredy, w których występują złoża kongrecji krzemiennych, wykorzystywanych przez ludność pradziejową.

Badaniami objęto środkową i wschodnią część stanowiska. Zabytki znajdowane były niemal wyłącznie w próchnicy, tylko niewielki ich procent wystąpił w stropie iluwium gliniastej gleby.

Założono 1 wykop główny i 16 wykopów sondazowych o łącznej powierzchni 54 m². Ogółem wydobyto około 1680 zabytków krzemiennych, a wśród nich: 26 rdzeni lub ich fragmentów /głównie rdzenie dwupiętowe wiórowe/, 2 formy rdzeniowe, 4 wierzchniki, dwupiętli, 24 zatępce, półtylczak, formę zgrzebiłą, 2 ryłce węglowe, 2 drapacze, 39 wiórów z retuszowanymi wnękami lub bokami, 25 odłupków retuszowanych i 20 innych narzędzi. Poza zabytkami nawiązującymi do cyklu mazowszańskiego znaleziono pojedyncze elementy mezolityczne /trójkąt - sondaż III/ i neolityczne